

Zarządzenie nr 39/2025
Dyrektora Narodowego Centrum Nauki
w sprawie
POLITYKI PUBLIKOWANIA W OTWARTYM DOSTĘPIE WYNIKÓW BADAŃ
STANOWIĄCYCH EFEKTY REALIZACJI PROJEKTÓW BADAWCZYCH, STAŻY,
STYPENDIÓW NAUKOWYCH, DZIAŁAŃ NAUKOWYCH I KOMPONENTÓW
BADAWCZYCH
z dnia 26-06-2025

Na podstawie art. 34 ust. 2 pkt 4 oraz pkt 6 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Nauki (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 153 z późn. zm.) i w związku z § 2 ust. 4 Regulaminu organizacyjnego Biura Narodowego Centrum Nauki, którego tekst jednolity stanowi załącznik nr 2 do zarządzenia Dyrektora Narodowego Centrum Nauki nr 36/2025 z dnia 20 maja 2025 r., zarządza się, co następuje:

§ 1.

Ustala się politykę publikowania w otwartym dostępie wyników badań stanowiących efekty realizacji projektów badawczych, staży, stypendiów naukowych, działań naukowych i komponentów badawczych finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki.

§ 2.

1. Polityka, o której mowa w §1, obowiązuje dla wszystkich projektów badawczych, staży, stypendiów naukowych, działań naukowych i komponentów badawczych wyłonionych do finansowania od konkursów ogłoszonych od 15 września 2025 r. z wyjątkiem następujących konkursów międzynarodowych: POLONEZ BIS, konkursów ogłaszanych przez sieci CHANSE, CHIST-ERA i Biodiversa+.

2. Polityka, o której mowa w § 1, nie znajduje zastosowania w przypadkach, w których jej stosowanie byłoby sprzeczne z postanowieniami umów zawartych przez Narodowe Centrum Nauki z innymi instytucjami w związku z organizacją konkursów we współpracy międzynarodowej.

§ 3.

Polityka, o której mowa w § 1, stanowi załącznik nr 1 do niniejszego zarządzenia.

§ 4.

Zarządzenie nr 38/2020 Dyrektora Narodowego Centrum Nauki z dnia 27 maja 2020 r., zmienione zarządzeniem nr 40/2020 z dnia 31 maja 2020 r., pozostaje w mocy i ma

zastosowanie do projektów badawczych, staży, stypendiów naukowych i działań naukowych, które nie podlegają polityce wprowadzonej niniejszym zarządzeniem.

§ 5.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Dyrektor
Narodowego Centrum Nauki

**POLITYKA PUBLIKOWANIA W OTWARTYM DOSTĘPIE WYNIKÓW BADAŃ
STANOWIĄCYCH EFEKTY REALIZACJI PROJEKTÓW BADAWCZYCH,
STAŻY, STYPENDIÓW NAUKOWYCH, DZIAŁAŃ NAUKOWYCH
I KOMPONENTÓW BADAWCZYCH**

Wyniki badań naukowych finansowanych ze środków publicznych powinny być dostępne dla jak najszerszego grona odbiorców, z poszanowaniem zasad transparentności, jakości i rzetelności naukowej. Narodowe Centrum Nauki (dalej również: Centrum, NCN) jako instytucja finansująca badania podstawowe, wspiera otwartość nauki i promuje praktyki umożliwiające swobodny dostęp do wyników badań oraz ich ponowne wykorzystanie.

NCN uznaje zielony model otwartego dostępu (ang. *Green Open Access*) za preferowaną ścieżkę udostępniania publikacji naukowych, z możliwością deponowania wersji manuskryptu w otwartych, uznanych repozytoriach, na przykład dziedzinowych. W niniejszej Polityce, w przypadku artykułów, ten model jest uwzględniony w tzw. ścieżce 2.

Niniejsza polityka określa zasady dotyczące publikowania w otwartym dostępie (ang. *Open Access*) wyników badań stanowiących efekty realizacji projektów badawczych, staży, stypendiów naukowych, działań naukowych i komponentów badawczych.

I. PUBLIKACJE NAUKOWE

Poniższe zasady dotyczące publikacji mają charakter rekomendacji. Uwzględniając zróżnicowanie dyscyplin naukowych oraz specyfikę procesów publikacyjnych, NCN dopuszcza możliwość publikowania w modelu zamkniętym (subskrypcyjnym), bez obowiązku udostępniania wersji autorskiej publikacji (ang. *Author Accepted Manuscript*¹, AAM) lub preprintu² w repozytorium.

1. Formy publikowania

Prace naukowe finansowane przez Narodowe Centrum Nauki mogą być publikowane w formie:

- a) publikacji w otwartym dostępie (ang. *Open Access*), lub
- b) publikacji w modelu zamkniętym (np. w tradycyjnych czasopismach subskrypcyjnych).

2. Ścieżki publikacyjne uznawane przez Centrum dla artykułów w otwartym dostępie

NCN akceptuje trzy równorzędne ścieżki publikacyjne:

- a) Ścieżka 1: publikacje w czasopismach zarejestrowanych lub będących w trakcie rejestracji w *Directory of Open Access Journals* (DOAJ³). Decydujący jest status czasopisma w DOAJ w momencie złożenia pracy do wydawnictwa;
- b) Ścieżka 2: publikacje w czasopismach subskrypcyjnych⁴ i/lub hybrydowych⁵. W przypadku opublikowania artykułu w modelu zamkniętym na stronie wydawcy, zaleca się, aby autor/zy udostępnili wersję publikacji (np. preprint lub *Author Accepted Manuscript*, AAM) w otwartym repozytorium, zarejestrowanym w *Open Directory of Open Access Repositories* (OpenDOAR⁶). Brak udostępnienia preprintu/AAM nie wpłynie na uznanie kosztów projektu ani jego rozliczenie;
- c) Ścieżka 3: publikacje w czasopismach objętych licencją otwartego dostępu w ramach tzw. umów transformacyjnych (dostępnych w ograniczonym czasie, na podstawie aktualnych ustaleń krajowych konsorcjów wydawniczych)⁷.

¹ *Author Accepted Manuscript*, AAM - ostateczna, stworzona przez autora wersja manuskryptu, która obejmuje wszelkie zmiany dokonane po recenzji i została zaakceptowana do publikacji przez czasopismo. Inne nazwy: post print, zaakceptowany manuskrypt autora

² preprint - wersja artykułu, która poprzedza recenzje i publikację w recenzowanym czasopiśmie naukowym, inne nazwy to np.: *submitted version*, AOM (*Author's Original Manuscript*), SMUR (*Submitted Manuscript Under Review*)

³ DOAJ - baza międzynarodowych recenzowanych czasopism otwartego dostępu założona w 2003 roku (więcej zob.: [link](#))

⁴ czasopisma, które publikują artykuły dostępne wyłącznie w ramach płatnej subskrypcji czasopism

⁵ czasopisma, które publikują artykuły zarówno w modelu otwartego dostępu, jak również w modelu tradycyjnym w ramach płatnej subskrypcji czasopism

⁶ OpenDOAR - globalny katalog repozytoriów Open Access o gwarantowanej jakości (więcej zob.: [link](#))

⁷ czasopisma objęte polskimi umowami transformacyjnymi są dostępne na stronie Wirtualnej Biblioteki Nauki (więcej zob.: [link](#))

3. Ścieżki publikacyjne uznawane przez Centrum dla monografii, rozdziałów w książkach i recenzowanych utworów zebranych w otwartym dostępie

W przypadku monografii, rozdziałów w książkach i recenzowanych utworów zebranych rekomendowane są dwa modele Open Access:

- a) złoty dostęp (ang. *Gold Open Access*) – praca natychmiastowo dostępna online bezpłatnie dla użytkownika;
- b) zielony dostęp (ang. *Green Open Access*) – udostępnienie w otwartym repozytorium przez autora manuskryptu opublikowanej pracy (np. *Author Accepted Manuscript*, AAM lub preprint).

4. Licencje Open Access

Publikacje w otwartym dostępie mogą być objęte **dowolną licencją Creative Commons⁸** lub inną otwartą licencją, zgodną z zasadami otwartego dostępu. Centrum zaleca stosowanie CC BY 4.0. Licencja ta chroni prawa autorskie autora, wymagając podania jego imienia i nazwiska przy każdym użyciu pracy, a jednocześnie pozwala na ponowne wykorzystanie wyników.

5. Koszty publikacyjne

Koszty związane z publikacją artykułu w otwartym dostępie (ang. *Article Processing Charges*, APC) są kwalifikowalne dla wszystkich trzech ścieżek publikacyjnych określonych w punkcie 2. i każdej licencji *Creative Commons* lub innych równoważnych licencji otwartego dostępu.

Koszty APC mogą być pokrywane w ramach:

- a) kosztów pośrednich Open Access, lub
- b) pozostałych kosztów pośrednich.

Kosztów APC nie można finansować z kosztów bezpośrednich.

NCN nie rekomenduje ponoszenia kosztów APC w przypadku prac opublikowanych w ramach ścieżki 2, tj. w czasopismach subskrypcyjnych lub hybrydowych, w których wersja AAM lub preprint może być bezpłatnie udostępniona w repozytorium.

Koszty wydania monografii w otwartym dostępie, tzw. *Book Processing Charges* (BPC), mogą być pokryte z kosztów bezpośrednich po uzyskaniu pozytywnej oceny przeprowadzonej przez NCN. Od konkursów SONATA BIS 14 i MAESTRO 16 (ogłoszenie konkursowe z dnia 17 czerwca 2024 r.) koszty te są uznawane za niekwalifikowalne.

⁸ więcej o licencjach Creative Commons można znaleźć pod linkiem: <https://creativecommons.org/>

II. DANE BADAWCZE

Zasady dotyczące udostępniania danych badawczych mają charakter obowiązkowy i obejmują istotne zestawy danych powiązane z publikacjami naukowymi stanowiącymi rezultat badań finansowanych przez NCN.

1. Udostępnianie danych badawczych

Dane powiązane (podstawowy zestaw danych) z opublikowanymi artykułami (zarówno w przypadku publikacji w otwartym dostępie jak i w przypadku publikacji w modelu zamkniętym) muszą być:

- a) rzetelnie udokumentowane w sposób spełniający zasady maszynowego lub manualnego wyszukiwania, dostępności, interoperacyjności i ponownego użycia (zgodnie z zasadami FAIR⁹) oraz
- b) udostępniane w otwartym repozytorium tam, gdzie to możliwe zgodnie z warunkami licencji *Creative Commons Public Domain* (CC0) lub *Creative Commons Attribution International* (CC BY 4.0) lub innej, która zapewnia taki sam poziom otwartości i możliwości ponownego wykorzystania danych.

NCN dopuszcza ograniczenia w udostępnianiu danych badawczych wyłącznie w uzasadnionych przypadkach, na przykład:

- a) ochrona danych osobowych;
- b) tajemnica handlowa lub przemysłowa;
- c) bezpieczeństwo narodowe;
- d) prawa własności intelektualnej ograniczające możliwość udostępnienia.

W takich przypadkach wymagane jest uzasadnienie.

2. Metadane

Wszystkie publikowane dane muszą być opisane kompletnymi i zgodnymi z wymogami dziedzinowymi metadanym. Minimalny zakres informacji obejmuje:

- a) tytuł zbioru danych;
- b) autora(ów) i ich afiliacje;
- c) datę powstania danych i/lub datę gromadzenia;

⁹ Zasady FAIR Data określają szereg atrybutów, jakie musi posiadać opublikowany zbiór danych, aby był łatwy do odnalezienia, dostępny, interoperacyjny i nadający się do wielokrotnego użytku. Patrz: M. Wilkinson et al. (2016), *The FAIR Guiding Principles for scientific data management and stewardship*, Scientific Data 3, doi:10.1038/sdata.2016.18) oraz <https://www.force11.org/fairprinciples>.

- d) opis metodologii badawczej i narzędzi użytych do pozyskania danych;
- e) format i struktura danych;
- f) warunki udostępniania i licencjonowania danych;
- g) adnotację o finansowaniu ze środków projektu i poprawny nr rejestracyjny projektu
(Narodowe Centrum Nauki, numer projektu).